

GLASILU NA POT

Špela Di Batista Borko

Postavljanje Glasu podzemlja je nehvaležno delo. Zahteva veliko mero samodiscipline, pa še vsem greš na živce. Članom, ker jih nadleguješ za prispevke, šefu, ker postavljaš revijo v službenem času, partnerju, ker mu jamraš nad Člani, Članom, ker jih nadleguješ za prispevke ... Zadeva se vedno razvleče in zavleče, vsemu načrtovanju navkljub. Tu zmanjka fotografija, tam je slaba resolucija načrta, tik pred koncem kapne nov članek, zmrzne program, tiskar nima časa; vse kar gre lahko narobe, gre narobe. Pa vseeno sem po dveh letih predaha, ko je Jure na sestanku izvršnega odbora razglasil umik do nadaljnjega, nespametno stegnila jezik – mogoče pa lahko spet jaz ... Tokrat sem si zabičala, da težila pa res ne bom. Če ne bo prispevkov, ne bo revije, svet se ne bo podrl. A kaj, ko pride trenutek, ko imaš prispevkov že toliko, da bi bilo skrajno nesramno do avtorjev, če jih ne bi objavil (vemo katera slovenska revija to dela in mi smo boljši), a ne dovolj, da bi skupaj spravil spodobno številko. In hočeš nočeš spet postaneš težak. Tokrat sem sicer prosjačenje zavila v sladkorno peno. Tudi to ni delovalo. Člani, ki so mi najbolj pri srcu, so me spet kruto pustili čakati v nedogled, polni sladkih obljub in emailov brez priponke. A namesto, da bi kazala s prstom, bom izpostavila Vida, ki je prevzel najbolj nadležen prispevek in ga dostavil v roku! Neverjetno! Za očentit! Kapo dol, poljub na lice in večna hvaležnost urednice ...

Na tem mestu se vam moram opravičiti za izgled revije. Namreč tudi tu ni šlo gladko. Kot omenjeno v uvodniku 2024, je Jure prešel na Indesign in malce spremenil izgled. Pričakovala sem, da bom predlogo zgolj napolnila z novo vsebino, postavila češnjo na vrh in to bo to. A se je predloga izgubila v megli oblakov in naročnin, tako da sem bila primorana zadevo postaviti iz nule, v programu, ki sem ga prvič v življenju odprla po prvomajskem taboru. Zadnja sobota v maju se je s svetlobno hitrostjo približevala, zato sem storila nepredstavljivo: ukinila sem Arial Narrow (več o sagi dotične pisave me lahko vprašate ob priliki, ko že spijem glaž al' dva). Uradna razlaga je, da ga Indesignov osnovni nabor pisav ne predvideva. Iskreno, dotična pisava mi res ni bila všeč. Po liniji najmanjšega odpora sem za novo pisavo

in velikost črk vprašala vsemogočnega (v tem primeru Claude). Primerjala sem jo z nekaterimi revijami, ki jih imam doma, dala na glasovanje uredniškemu odboru, nihče ni imel pametnejšega predloga (ali pa ga je imel prepozno), in smo šli – visokorasli, drzoviti in z novo pisavo – v širna prostranstva pisane besede. Dolgo tega me je neimenovani vseznalec dobrohotno okaral, da izpademo precej amatersko, če vsako leto malček spremenjamo izgled revije. Tekom let sem spoznala, da sem ponosna, da smo v DZRJL 100 % amaterji. Karkoli drugega bi vodilo v propad. A mogoče nekoč vseeno najamemo oblikovalca. Ali še bolje, ga zvbimo na jamarsko šolo.

Priznam, da sem se letos spraševala ali bom sploh prebirala žmoht in globino članskega uma ali me bo preplavila spovprečena žlobodra velikih jezikovnih modelov (VJM). Sodbo prepustim bralcu, a vsem tehnoentuziastom polagam na srce: nikar ne dopustite, da VJM-ji nadomestijo vašo zmožnost izražanja. Uporabljajte jih za delo in kjer vam res pride prav, a upirajte se sladkemu sadežu z vsemi osmimi (sladoled tistemu, ki prvi najde referenco). Pa jih tudi sama uporabljam pri vsakdanjem delu. A znanstveno dokazani negativni učinek vsesplošne uporabe VJM-jev na človeško izražanje je t. i. homogenizacijski učinek: čeprav se pri povprečnem posamezniku besedišče z uporabo VJM-jev najprej poveča, se globalno besediš-

če krči, narečja izginjajo, linearizira se način mišljenja in oža polje domišljije. Po domače, postajamo povprečni butlji! Zato ne pozabimo, zdrav um v zdravem telesu, oboje pa zahteva trening. Svinčnik ali tipkovnico v roke in kar pogumno! Če ne bo šlo v prvo ali drugo, bo šlo pa v trideseto.

Jamrala in pametovala že sem, a ne smem pozabiti, da je moja naloga v prvi vrsti pospremiti glasilo na pot. V tokratni številki smo pokrili raziskave in udejstvovanja v letih 2024 in 2025. Zabavale vas bodo anekdote iz preteklosti, ki v srži niso tako drugačne od peripetij današnjih raziskovalcev – še posebej sem se nasmejala ob lani nastali fotografiji s Kanina, ki je kot vzeta iz Mančevega opisa izpred šestdesetih let. Poljana se veji v vse smeri in seštevek njej namenjenih prispevkov je približno tako kaotičen kot sam raziskovalni pristop. Preberete lahko povzetek raziskovanja na Dolenjskem, tudi Pokljuka še ni čisto zamrla (čeprav smo razopremili pol kilometra vrvi iz moje najljubše), na Kaninu divje lovimo sanje, za vsakodnevni pobeg pa služi Rašica. Naša ameriška izpostava je zopet raziskovala v črnogorskih globinah in tudi slovenski tabori so bili popisani (čeprav z mnogo muke). Sledi pregled površinskih aktivnosti, za katere je prav, da jih nekje zabeležimo. Za konec pa še recenzija knjige in perspektiva najdaljšega prečenja Pološke jame. Naj vam tekne! ■

Jamarija so tudi razgledi. Foto: Špela Di Batista Borko

